

Gemeente Renkum

Voorstel aan de raad

Verantwoordelijk team
Concernstaf

Nummer
6

Kenmerk
163871

Raad d.d.
25-01-2023

Paragraaf begroting
3

Portefeuillehouder
A.M.J. (Agnes) Schaap

Steller
S.P.T. (Sjoerd) van der Meer

Datum
6 december 2022

Onderwerp
Kaders traject Bestuurlijke toekomst
Gemeente Renkum

Geadviseerd besluit

In het traject om te komen tot een keuze voor een toekomstscenario voor onze gemeente:

1. De toekomstscenario's *strategisch samenwerken met beperkt aantal partners, combinatie van regie-organisatie met centrumgemeente, ambtelijke fusie met één of meerdere gemeenten en vorming van een nieuwe gemeente door herindeling* te onderzoeken.
2. De beoordelingscriteria opgesomd in de kolommen *Criteria voor beoordelen toekomstscenario's* in de overzichten in dit voorstel te gebruiken voor het beoordelen en tegen elkaar afwegen van de toekomstscenario's.
3. In te stemmen met de in dit voorstel voorgestelde aanpak voor de participatie van inwoners.

Toelichting op beslispunten

Zoals beschreven in de *Startnotitie Bestuurlijke toekomst Gemeente Renkum*, is de volgende stap in het traject om te komen tot een besluit over het gewenste toekomstscenario voor onze gemeente het ophalen van kaders (zie onderstaande figuur).

Op 15 en 29 november hebben we raadsessies georganiseerd over de proceskaders. Het doel van deze sessies was om input op te halen bij uw raad voor de volgende stap in het traject – de verkenningsfase – en de beoordelingscriteria voor het afwegen van een keuze voor een toekomstscenario. De keuzes die voorlagen tijdens de bijeenkomsten hadden betrekking op

- De te onderzoeken **toekomstscenario's** – onderzoeken we alle toekomstscenario's benoemd in het onderzoeksrapport of vallen er één of meerdere scenario's bij voorbaat af?
- **Inwonerparticipatie** – op welke treden van de participatieladder richten we ons in het traject, sluit de voorgestelde aanpak uit het *Communicatieplan* daar voldoende op aan, en welke rol/ waarde heeft inwonerparticipatie in de uiteindelijke besluitvorming?
- De **criteria** aan de hand waarvan de verschillende toekomstscenario's later in het traject kunnen worden beoordeeld en tegen elkaar worden afgewogen.

Beoogd effect

In de uitnodiging voor de raadsessie over de proceskaders is aangegeven dat de keuzes die worden opgehaald tijdens de bijeenkomsten worden verwerkt in een raadsvoorstel, zodat dat de raad hierover een formeel besluit kan nemen. Met dit voorstel leggen we deze keuzes ter besluitvorming voor aan uw raad.

Kader

In de door uw raad vastgestelde *Startnotitie Bestuurlijke toekomst Gemeente Renkum*, zijn de stappen beschreven van het traject om te komen tot een keuze door uw raad voor een toekomstscenario die het beste richting geeft aan de ontwikkeling van het bestuur en de organisatie op de langere termijn. Met de georganiseerde raadsessies en dit voorstel is invulling gegeven aan de tweede stap in het traject, het ophalen van kaders.

Argumenten

Keuze voor de te onderzoeken toekomstscenario's

Bij de behandeling van het onderzoeksrapport van Berenschot in de raadsvergadering van januari 2022 heeft uw raad opdracht gegeven om een keuze te maken voor een concreet nader uit te werken scenario op basis van de toekomstscenario's beschreven in het onderzoeksrapport. Deze scenario's – met de korte omschrijving uit het onderzoeksrapport van Berenschot – zijn de volgende

a. Blijven **investeren** in de huidige organisatie

De organisatiestructuur en de samenwerkingsvormen blijven vergelijkbaar met de huidige situatie. Eventuele knelpunten die het verwezenlijken van ambities of het aanpakken van maatschappelijke vraagstukken belemmeren, worden zelf opgelost. Dit gebeurt door steeds specifieke oplossingen te creëren en de formatie of kwalitatieve invulling van de organisatie aan te passen. Dit scenario heeft het karakter van (continu) optimaliseren en leidt tot een lichte toename van de bestuurlijke beleids- en realisatiekracht, omdat het strategisch vermogen van de organisatie kan toenemen.

b. Strategisch **samenwerken** met beperkt aantal partners

De organisatorische context wordt versimpeld. De gemeente kiest een beperkt aantal partners waarmee verregaande samenwerkingsafspraken worden gemaakt. Zowel bestuurlijk voor regionale en interbestuurlijke vraagstukken als ambtelijk om

Onderwerp

Startnotitie Bestuurlijke toekomst Gemeente Renkum

Datum

16 september 2022

Kenmerk

163871

Pagina

2 van 11

schaalgrootte te organiseren. Een beperkt aantal vaste samenwerkingspartners versimpelt de regie, vergemakkelijkt intensieve samenwerking en ontlast daarmee de organisatie (en het bestuur). Bovendien kan door de samenwerking meer (lobby)kracht worden georganiseerd. Mits goed ingericht en met de durf om bepaalde taken over te laten aan een andere gemeente die namens Renkum optreedt, kan de beleids- en realisatiekracht zowel ambtelijk als bestuurlijk flink toe nemen.

c. Combinatie van **regie-organisatie** met centrumgemeente □

De gemeentelijke organisatie vult die taken in die wettelijk verplicht (griffier en gemeentesecretaris) of politiek-bestuurlijk essentieel zijn voor het bestuur van de gemeente. Het gaat daarbij om taken als (strategische) beleidsadvisering, ondersteuning bij en organisatie van bestuurlijk gevoelige processen (zoals het begrotingsproces), regie en contractmanagement, en mogelijk het onderhouden van contacten met stakeholders in de samenleving. De gemeente versterkt zich op deze taken. Bedrijfsvoering en uitvoerende taken worden belegd bij een vaste partner die de rol van centrumgemeente uitvoert. Renkum heeft ambtelijk nog maar één partner en kan zich focussen op het bedienen van het bestuur, de samenleving en het managen van het contract met de centrumgemeente. De beleids- en realisatiekracht neemt ambtelijk sterk toe en in beperktere mate ook bestuurlijk. Een betere en meer hoogwaardige strategische ondersteuning is het gevolg.

d. **Ambtelijke fusie** met één of meerdere gemeenten □

De ambtelijke organisatie van Renkum en die van één of twee partnergemeenten wordt samengevoegd. Renkum is afnemer van diensten van de fusieorganisatie, die daarmee diensten verleent aan college en samenleving. De gemeente is (mede)eigenaar van de nieuwe organisatie. De focus ligt sterk op het verbeteren van de ambtelijke beleids- en realisatiekracht. De toename van de bestuurlijke beleids- en realisatiekracht is beperkt.

e. Vorming van een nieuwe gemeente door **herindeling** □

Renkum vormt met één of twee (buur)gemeenten een nieuwe gemeente door bestuurlijk (en dus ook ambtelijk) te fuseren die gemeenten. De huidige kernen blijven bestaan en behouden hun eigen identiteit, maar de bestuurlijke Gemeente Renkum houdt op te bestaan en gaat op in een nieuwe gemeente. Een herindeling levert veel beleids- en realisatiekracht op, aan zowel de ambtelijke als bestuurlijke kant. De herkenbaarheid van het bestuur kan wel afnemen en de betrokkenheid van de gemeenschap bij bestuur en politiek kan ook verminderen. De huidige lokale belangen worden onderdeel van een groter geheel, met zowel voordelige als nadelige effecten.

Tijdens de raadssessie heeft uw raad het gesprek gevoerd over welke van deze scenario's worden meegenomen in het traject. We hebben het volgende uit het gesprek kunnen concluderen □

- We onderzoeken alle toekomstscenario's, behalve het scenario *blijven investeren in de huidige organisatie*.
- Het scenario *blijven investeren in de huidige organisatie* hoeven we niet te onderzoeken, omdat dit scenario de basis is en ongeacht de keuze voor een ander scenario het altijd tot op zekere hoogte noodzakelijk is om te investeren in de gemeentelijke organisatie. Hoewel het scenario niet expliciet wordt onderzocht, bestaat wel de wens om in kaart te brengen wat het voorzetten van de huidige situatie voor de toekomst betekent.

Onderwerp

Startnotitie Bestuurlijke toekomst Gemeente Renkum

Datum

16 september 2022

Kenmerk

163871

Pagina

3 van 11

- Hoewel we het scenario *herindeling* meenemen in het traject, is uw raad daarmee niet direct een voorstander van dit scenario. Dat de raad herindeling wil onderzoeken, komt voort uit de behoefte om dit scenario nu vanuit eigen kracht/ op eigen initiatief te onderzoeken. Met het onderzoeken ervan wordt inzichtelijk hoe dit scenario zich verhoudt tot de andere toekomstscenario's.
- We onderzoeken in het traject in principe geen varianten die tussen de genoemde toekomstscenario's liggen. Uiteindelijk kan uw raad wel een keuze maken voor een variant op één van de in het adviesrapport opgenomen scenario's. Op basis van het adviesrapport kan de raad aangeven om andere accenten te leggen wat betreft een specifiek scenario, zolang dat geen gevolgen heeft voor de uitvoerbaarheid.

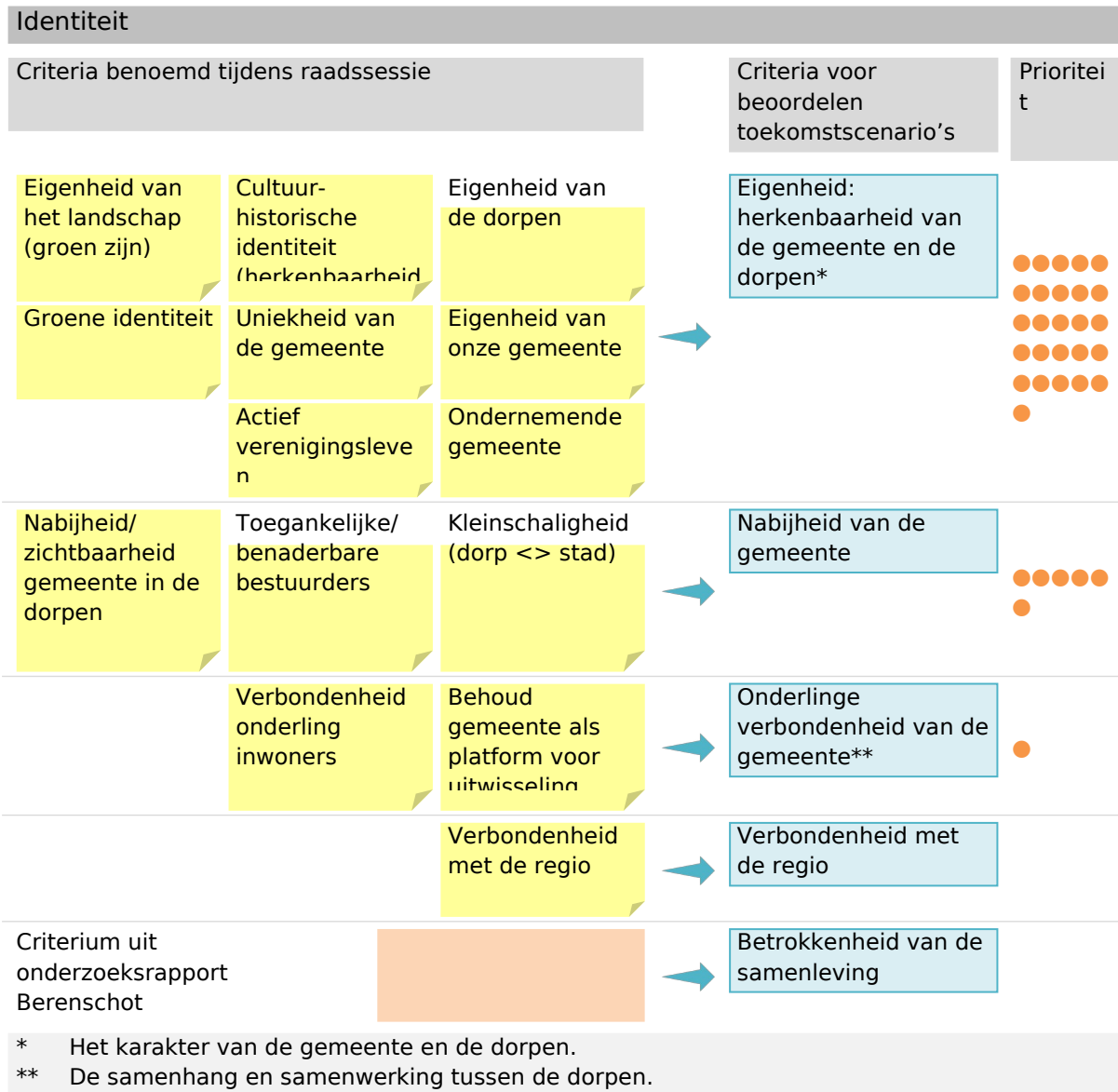
Beoordelingscriteria voor het afwegen van de toekomstscenario's

Tijdens de raadssessie is opgehaald welke criteria belangrijk zijn om later in het traject de verschillende toekomstscenario's te beoordelen en tegen elkaar af te wegen. Deze beoordelingscriteria kunnen worden opgedeeld in vier categorieën: [organisatie](#), [identiteit](#), [voorzieningen](#) en [dienstverlening](#). De raads- en commissieleden hebben voor ieder van deze categorieën criteria benoemd. Vervolgens hebben ze met stickers de criteria kunnen prioriteren. De flipovers met de criteria die zijn benoemd tijdens de raadssessie zijn opgenomen in de bijlage.

We hebben de naar voren gebrachte beoordelingscriteria waar mogelijk gegroepeerd en ook naast de in het onderzoeksrapport van Berenschot beschreven criteria gelegd. In onderstaande overzichten is per categorie weergegeven hoe we de beoordelingscriteria hebben gegroepeerd en welke criteria we uiteindelijk willen hanteren in het traject om de scenario's tegen elkaar af te wegen. De criteria in de overzichten zijn gerangschikt op basis van de prioritering uit de raadssessie. We hebben het overzicht ook aangevuld met de criteria uit het eerdere onderzoeksrapport, zodat een goed totaaloverzicht van de criteria hebben.

Organisatie			Criteria voor beoordelen toekomstscenario's	Prioriteit
Criteria benoemd tijdens raadssessie				
Complementair kunnen werken intern en extern	Autonomie om te handelen	Integraal werken	Samenwerken, integraal werken en ruimte voor eigen initiatief	●●●●●●●●
Huidige sterke punten behouden, zwakke punten versterken	Loopt niet voortdurend op haar tenen	Beleids- en realisatiekracht (voor complexe zaken) Taken kunnen blijven realiseren	Ambtelijke beleids- en realisatiekracht	●●●●●●
Organisatie werkt dichtbij inwoner (benaderbaar)/ medewerker weet wat leeft in de dorpen	De gemeentelijke organisatie is nabij (kent haar inwoners, organisaties,	Inwonersbewust	Nabijheid van de organisatie*	●●●●●●
		Positie regionale samenwerking	Positie in de regionale samenwerking**	●●●
		Flexibiliteit van de organisatie	Wendbaarheid van de organisatie	●●●
Aantrekkelijkheid als werkgever (kwalitatief personeel kunnen aantrekken)	Concurrentiepositie/ onderscheidend van andere werkgevers	Werkgeluk voor werknemers (huidige ongeacht werkplek) Ontwikkelperspectief / carrièreperspectief	Aantrekkelijkheid als werkgever***	●●
criterium uit onderzoeksrapport Berenschot			Bestuurlijke beleids- en realisatiekracht	

* Geredeneerd vanuit de organisatie → de organisatie is zich bewust van wat er leeft in de dorpen en ziet het resultaat van hun handelen voor de dorpen.
 ** Mogelijkheden om het Renkums belang in te brengen in de regio en lobbykracht. In dit criterium zitten de volgende criteria benoemd door Berenschot → *Bijdrage aan regionale samenwerking, Regionale positie en Lobbykracht.*
 *** Goed werkgeverschap en aantrekkelijkheid op de arbeidsmarkt.

* Het karakter van de gemeente en de dorpen.

** De samenhang en samenwerking tussen de dorpen.

Dienstverlening			Criteria voor beoordelen toekomstscenario's	Prioriteit
Criteria benoemd tijdens raadssessie				
Verantwoordelijk voor het helpen bij het vinden van de oplossing	Klanttevredenheid	Invoelend vermogen medewerkers	Relatie met inwoners, flexibiliteit en voorkomen van bureaucratie	
Afgestemd op de klant	Je bent er voor je inwoners	Verwachtingen managen		●●●●●●
Aanpak	Responstijd	Mede denken		●●●●●●
				●●●●●●
Dienstbaar	Flexibel	Maatwerk		
Mate van samenwerking	Professionaliteit	Up to date	Kwaliteit van de dienstverlening	
Standaarden	Kwaliteit	Consistent		●●●●●●
	Digitaal veilig	Integraliteit		●●●●●●
Afgestemd op de regio	Brede dienstverlening	Haalbaarheid	Inhoud van de dienstverlening	
		Betaalbaar		●●
Benaderbaar	Bereikbaarheid	Zichtbaarheid	Nabijheid in de dienstverlening	

Onderwerp

Startnotitie Bestuurlijke toekomst Gemeente Renkum

Datum

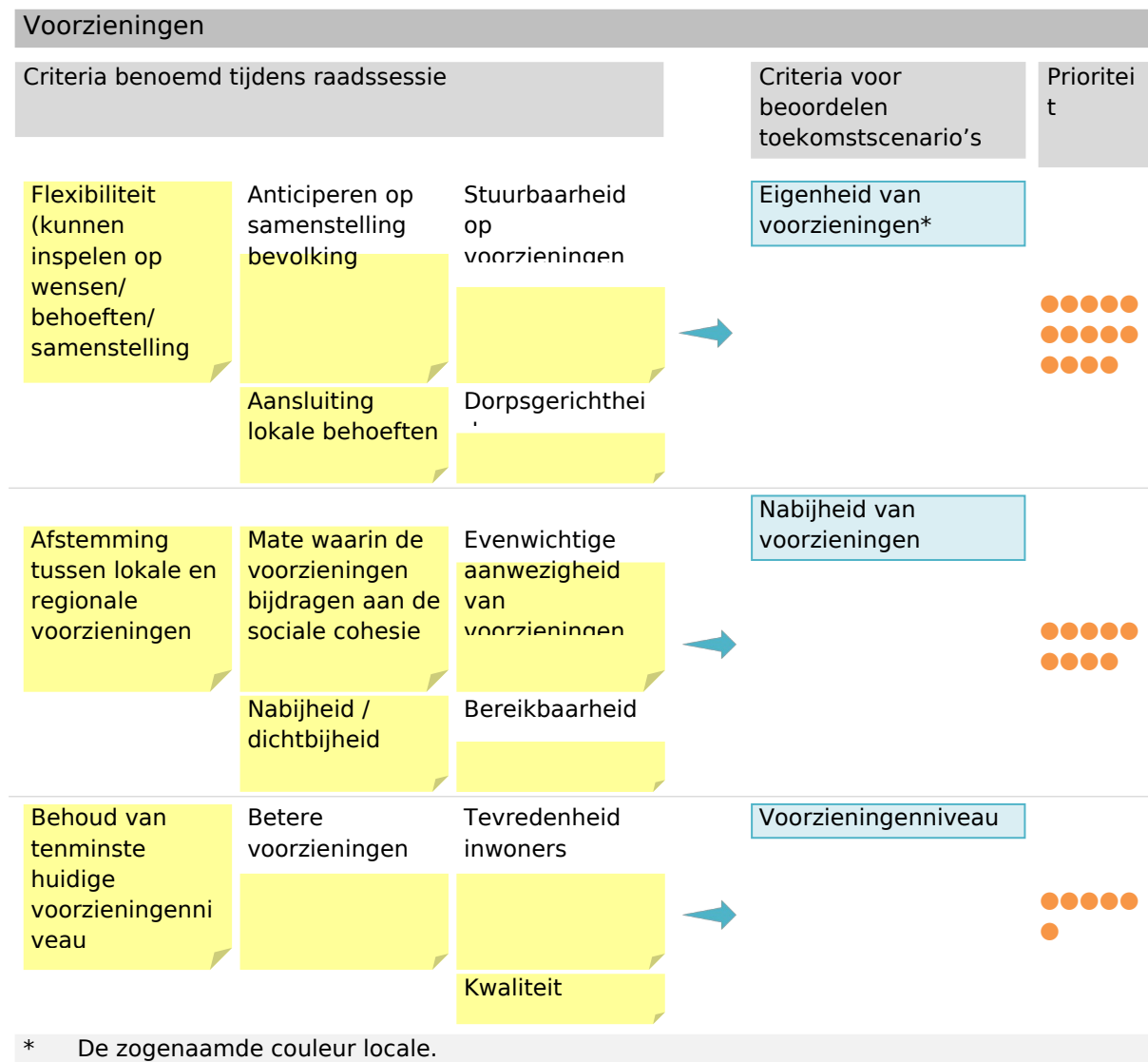
16 september 2022

Kenmerk

163871

Pagina

7 van 11

Niet alle post-its die zijn geplakt tijdens de raadssessie hebben we meegenomen in de bovenstaande overzichten. Sommige post-its betreffen meer algemene opmerkingen over het traject en daardoor minder bruikbaar als beoordelingscriteria. Sommige criteria die waren benoemd zijn eigenlijk randvoorwaardelijk voor het handelen/ de dienstverlening van de gemeente, zoals *eerlijkheid, betrouwbaar, transparant, helderheid, inclusieve dienstverlening en gelijke behandeling*. De keuze voor een toekomstscenario zou hier sowieso geen invloed op mogen hebben. *Aansluiting van processen (ICT, ondersteuning) en systemen* is verder vooral belangrijk in de implementatie van een scenario.

Twee criteria - *eenvoud van het construct* en *financiële effecten* - voortkomend uit het onderzoeksrapport van Berenschot beschouwen we meer als van belang bij het inzichtelijk maken van de consequenties van de keuze voor de toekomstscenario's. De *eenvoud van het construct* vinden we geen doel op zich en de *financiële effecten* willen we inzichtelijk hebben voor alle scenario's.

Onderwerp

Startnotitie Bestuurlijke toekomst Gemeente Renkum

Datum

16 september 2022

Kenmerk

163871

Pagina

8 van 11

Inwonerparticipatie

Tijdens het vervolg van de raadsessie op 25 november is met uw raad gesproken over de participatie van inwoners in het traject. De vraag die hierbij centraal stond was de wijze waarop we inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties op een betekenisvolle manier kunnen betrekken bij het traject. De doelen van inwonerparticipatie in het traject zijn het in beeld brengen van de belangen rond de toekomstscenario's en de acceptatie rond het te nemen besluit vergroten (en/of het gevoel van onbehagen verminderen).

Vertrekpunt bij het gesprek tijdens de sessie was de in het Communicatieplan voorgestelde aanpak voor inwonerparticipatie. Bij het uitdenken van de aanpak is gebruik gemaakt van de participatieladder. De participatieladder bestaat uit zes treden die kunnen worden verdeeld over drie categorieën

- a. **Meeweten** - bestaande uit de trede *informereren*.
- b. **Meedenken** - bestaande uit de treden *raadplegen*, *adviseren* en *coproduceren*.
- c. **Meebeslissen** - bestaande uit de treden *meebeslissen* en *zelfbeheer*.

Hierbij is het goed om op te merken dat bij meedenken de inbreng van inwoners (in meer of mindere mate) in overweging wordt genomen, maar dat de gemeente de uiteindelijke beslissingsbevoegdheid behoudt. Bij meebeslissen worden beslissingen wel overgelaten aan inwoners.

De door ons voorgestelde aanpak ligt op vlak van meeweten en meedenken en bestaat uit de volgende elementen

- a. **Vragenlijst inwonerpanel** Renkum Spreekt

Vragenlijst waarin deelnemers van ons inwonerpanel (digitaal of schriftelijk) kunnen aangeven wat ze op dit moment belangrijk vinden in hun dorp en de gemeente, wat ze belangrijk vinden voor de toekomst van de gemeente en welke gevoelens ze hebben ten aanzien van bepaalde toekomstscenario's. Bij het opstellen van de vragenlijst wordt rekening gehouden met de gedefinieerde beoordelingscriteria, zodat het resultaat van de peiling ook daadwerkelijk goed kan worden gebruikt voor het afwegen van de verschillende toekomstscenario's. Ook wordt de vragenlijst afgestemd met de vragenlijst die we breed willen uitzetten om het stille midden te bereiken (zie hieronder). De vragenlijst voor het inwonerpanel zal daarbij uitgebreider zijn dan die voor het stille midden en directer ingaan op de verschillende toekomstscenario's.

- b. **Prioriteitenpeiling stille midden**¹

Vragenlijst waarin inwoners kunnen aangeven hoe ze op dit moment hun dorp en gemeente beleven, wat ze graag behouden en zien veranderen, en waar de gemeente aan moet werken de komende tijd. De vragenlijst zetten we breed uit via een mix van kanalen, waaronder in ieder geval sociale media, de lokale media (ons huis-aan-huisblad Rijn en Veluwe), onze website en door de peiling actief voor te leggen aan inwoners (bijvoorbeeld op de weekmarkten en tijdens bijeenkomsten die worden georganiseerd door de gemeente).

- c. **Consultatiebijeenkomsten** met ondernemers en maatschappelijke organisaties

Bijeenkomsten waarin we met ondernemers en vertegenwoordigers van maatschappelijke organisaties in gesprek gaan over wat er op dit moment bij hun

¹ Het *stille midden*: inwoners die zich vooral bezighouden met werk, gezin en hobby, en die zich niet actief bezighouden met politiek en bestuur.

Onderwerp

Startnotitie Bestuurlijke toekomst Gemeente Renkum

Datum

16 september 2022

Kenmerk

163871

Pagina

9 van 11

leeft, wat ze belangrijk vinden voor de toekomst en wat ze ons hierover willen meegeven.

d. **Groepsgesprekken** met inwoners □

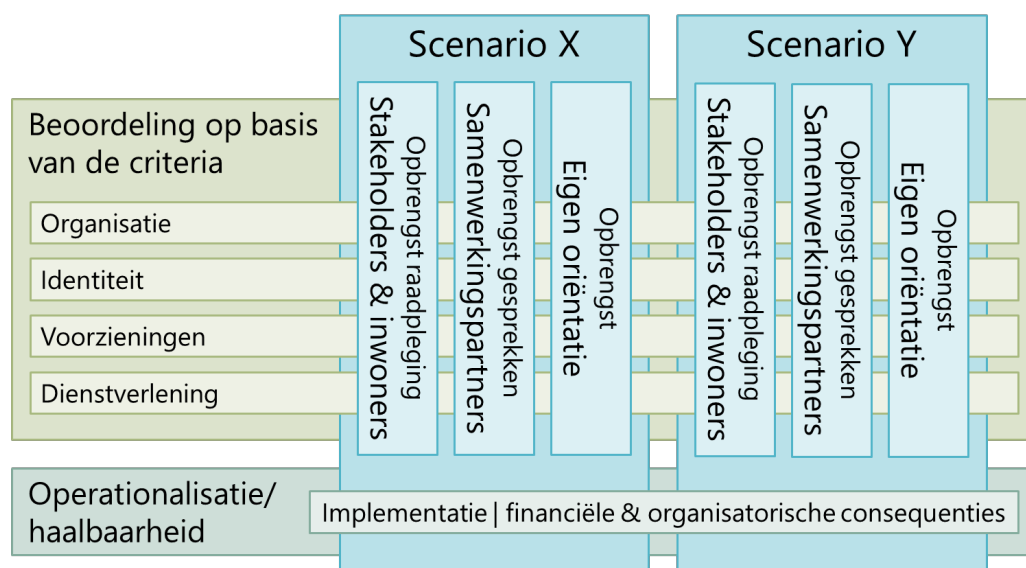
Aan de hand van de enquête van het inwonerpanel en de prioriteitenpeiling willen we inwoners uitnodigen voor verdiepende groepsgesprekken over de resultaten hiervan.

Op basis van de bespreking van de aanpak tijdens de raadssessie stellen we voor om de inwonerparticipatie te organiseren op basis van de hierboven genoemde vier elementen (zoals ook opgenomen in het Communicatieplan). We houden uw raad daarbij op de hoogte van de verdere voorbereiding van de elementen uit de inwonerparticipatie, de planning en de resultaten.

Bij de bespreking zijn verder een aantal aandachtspunten naar voren gekomen, waarvan we voorstellen om deze mee te nemen in de voorbereiding en uitvoering van de aanpak. Deze aandachtspunten zijn de volgende □

- Neem de tijd voor het voorbereiden en uitvoeren van de inwonerparticipatie, zodat een zorgvuldig proces wordt doorlopen.
- Draag zorg voor een goede afspiegeling en representatie in de inwonerparticipatie.
- Zorg er zoveel als mogelijk voor dat iedereen die graag had willen meedoen heeft kunnen participeren in het traject.
- Wees transparant richting inwoners over het proces en de inhoud.
- Geef duidelijk aan inwoners aan wat we gaan doen met de opbrengst van de inwonerparticipatie.

Tijdens de raadssessie kwam ook de rol/ waarde van de participatie in de uiteindelijke besluitvorming aan de orde. Hoewel hier uiteindelijk niet uitgebreid bij stil bij is gestaan, kunnen we voorzichtig concluderen dat de opbrengst van de inwonerparticipatie even zwaar moet worden meegenomen als de andere opbrengsten uit de verkenningsfase. Voor de volledigheid is in onderstaande figuur weergegeven hoe de verschillende elementen uit het traject samenkomen.

Kanttelingen

Geen.

Onderwerp

Startnotitie Bestuurlijke toekomst Gemeente Renkum

Datum

16 september 2022

Kenmerk

163871

Pagina

10 van 11

Draagvlak

Het traject heeft tot doel het waarborgen van minimaal het huidige dienstverlening- en voorzieningenniveau voor onze inwoners. Daarmee zou er draagvlak moeten zijn in de samenleving voor het doorlopen van het traject.

Aanpak/ Uitvoering

Nadat uw raad heeft ingestemd met dit voorstel gaan we verder aan de slag met de verkenningsfase van het traject.

Communicatie

In het Communicatieplan staat beschreven over hoe en wanneer we communiceren over (de voortgang van) het traject.

Financiële consequenties

Op basis van dit voorstel zijn er geen financiële consequenties.

Juridische consequenties

Op basis van dit voorstel zijn er geen juridische consequenties.

WMO-aspecten

Niet van toepassing.

Gezondheid

Niet van toepassing.

Duurzaamheid

Niet van toepassing.

Effect op vermindering regeldruk

Geen.

Alternatieven

Het voorstel is gebaseerd op en probeert zoveel mogelijk recht te doen aan de inbreng en keuzes van uw raad die zijn opgehaald tijdens de raadsessies over de proceskaders op 15 en 29 november. Het is aan uw raad om uiteindelijk te besluiten welke proceskaders u wilt vastleggen.

Bijlage

- Flipovers beoordelingscriteria raadsessie 15 november 2022

Onderwerp

Startnotitie Bestuurlijke toekomst Gemeente Renkum

Datum

16 september 2022

Kenmerk

163871

Pagina

11 van 11